

สมุนไพรพื้นบ้าน รักษาโรคได้

มะแว้งต้น

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Solanum indicum* Linn.Fam. : SOLANACEAE

ชื่ออื่น หมากแข้งขม

การขยายพันธุ์ เป็นพรรณไม้กลางแจ้ง ต้องการน้ำ และความชื้นในปริมาณปานกลาง ขยายพันธุ์ด้วยการใช้เมล็ด

ส่วนที่ใช้ ผล ราก

สรรพคุณ ผล ใช้ทั้งผลดิบและผลสุก นำมาเป็นยาขมใช้กิน เป็นยาแก้ไอ ขับเสมหะ ลดน้ำตาลในเส้นเลือด ช่วยในการเจริญอาหาร เป็นต้น

มะแว้งเครือ

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Solanum trilobatum* Linn.

ชื่อวงศ์ SOLANACEAE

ชื่ออื่น มะแว้งเขา มะแว้งเถา ใช้เป็นยาขับปัสสาวะ ขับลม แก้ไอ และแก้คัน

สรรพคุณ

ลูก- รสขมขึ้นเปรี้ยว สด-คำผสมเกลือเล็กน้อย อมหรือจิบแก้ไอ แก้เจ็บคอ ขับเสมหะ แก้ปวด-ปรงยาแก้ไอ ขับปัสสาวะ เจริญอาหาร แก้

เบา หวาน

ราก- รสขมขึ้นเปรี้ยว แก้ไข้สันนิบาต

แก้ท้องเสียเหนียว แก้ไอ กัดและขับเสมหะ ขับปัสสาวะ ขับลม

ขมิ้น

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Curcuma Longa* Linn

ชื่อวงศ์ Fam. : ZINGIBERACEAE

ชื่ออื่น ขมิ้น ขมิ้นแกง ขมิ้นทอง ขมิ้นแดง ขมิ้นชัน (ตา

ยอ) กำแพงเพชร (สะยอ) แม่ฮ่องสอน (ขมิ้นหยวก, ขมิ้นหัว)

เชียงใหม่ (หมิ้น, ขมิ้น) ภาคใต้

การขยายพันธุ์ เหง้า ลำต้น

ส่วนที่ใช้ เหง้าที่แก่จัดใช้ทั้งสดและแห้ง เหง้าแห้งนิยมป่นเป็นผง

สรรพคุณ

ใบ-ใช้ขับลม แก้ท้องอืดเฟ้อ ใช้เป็นเครื่องเทศ รักษาแผลในลำไส้ เจริญ
อาหาร คลายกล้ามเนื้อเรียบในลำไส้ที่เกร็งตัว บรรเทาอาการวิงเวียน
ระงับเชื้อ ขับปัสสาวะ ลดไข้ ขับพยาธิ ใช้ภายนอกรักษากลาก
เกลื้อนแก้ผื่นคัน หรือโรคผิวหนังอื่นๆ

ชมเห็ดเทศ

ชื่อวิทยาศาสตร์ Cassia alata Linn

ชื่อวงศ์ Fam. : CAESALPINIACEAE

ชื่ออื่น (ชมเห็ด) ภาคใต้, (จี้คาก ลับมือหลวง) เนื้อ
(ชมเห็ดใหญ่) ภาคกลาง, (ส้มเห็ด) เชียงราย
(จุมเห็ด) มหาสารคาม

การขยายพันธุ์ โดยการเพาะเมล็ด

ส่วนที่ใช้ ทั้งต้น ต้น ใบ ดอก ฝัก เมล็ด และราก ใช้เป็นยา

สรรพคุณ

ใบ จะมิกลิ้นฉุน ต้มน้ำกินเป็นยาระบาย อมบัวปาก และใช้เป็นยาฆ่า
พยาธิตามผิวหนัง รักษากลากเกลื้อน ผิวหนังอักเสบ เป็นผื่นคัน
เส้นประสาทอักเสบ รักษาหูดเส้น ขับปัสสาวะ และรักษากระเพาะ
อาหารอักเสบ

ทั้งต้น ใช้ขับพยาธิในลำไส้ ถ่ายพิษตานทราย รักษาขาง โรคผิวหนัง ถ่าย
เสมหะ รักษาฟกบวม รักษาโรคผิวหนัง ดีซ่าน และฝี

ฝัก ใช้ผสมกับยารักษากลาก และเป็นยาขับพยาธิ

ดอก ใช้ 1 ช่อ ต้มน้ำกินเป็นยาระบาย

ฟ้าทะลายโจร

ชื่อวิทยาศาสตร์ Andrographis paniculata Wall. Ex Ness

ชื่อวงศ์ Fam. : ACANTHACEAE

ชื่ออื่น (ฟ้าทะลายโจร น้ำลายพังพอน) กรุงเทพฯ
(ฟ้าสาบ) ชลบุรี
(หญ้าก้านงู) สงขลา, (สามสิบตี) ร้อยเอ็ด

(ฟ้าสะท้าน) พัทลุง, (เขยตายยายคลุม) โปธาราม

(เมฆทะเล) ยะลา

การขยายพันธุ์ เป็นไม้กลางแจ้ง ขึ้นได้ในดินทุกชนิด และจะปลูกได้ทุก

ฤดูกาลด้วย ขยายพันธุ์ด้วยเมล็ด

ส่วนที่ใช้ ทั้งต้น (สด-แห้ง) และใบ

สรรพคุณ

ใบ-รักษาแผลน้ำร้อนลวก แก้ไฟไหม้ โดยการนำมาบดผสมกับน้ำมันพืช

ใช้ทาตรงบริเวณที่เป็นแผล

ทั้งต้น แก้บิดชนิดติดเชื้อ แก้ทางเดินอาหารอักเสบ แก้หวัด แก้ทอนซิล

แก้ปวดอักเสบ และแก้อาการท้องเดิน โดยใช้ต้นแห้ง ประมาณ

1-3 กำมือเอามาหั่น แล้วต้มกับน้ำดื่ม ส่วนเป็นยาแก้ไอนั้นให้ใช้

ครั้งละ 1 กำมือ ต้มกับน้ำดื่ม เวลามีอาการ หรือก่อนอาหารเช้า-เย็น

พญาอ

ชื่อวิทย์ *Climacanthus nutans* Lindau

ชื่อวงศ์ Fam. : ACANTHACEAE

ชื่ออื่น พญาปล้องทอง พญาปล้องดำ ผักลิ้นเจียด ผักมันไก่

(ลีนม้งกร) เชียงใหม่, (พญาปล้องดำ) ลำปาง, เสดคพังพอนตัวเมีย

การขยายพันธุ์

ส่วนที่ใช้ ต้น ใบ ดอก

สรรพคุณ

ทั้งต้น ตำกับดินประสิวเล็กน้อย ผสมกับสุรา คั้นเอาน้ำดื่ม และเอากาก

พอก แก้พิษงู แก้แมลงสัตว์กัดต่อย แก้เริ่ม งูสวัด แก้บิด

ถอนพิษไข้ ใช้ใบคองสุรา เอามผสมดินสอพอง ทาแก้สิ่ว

แก้เม็ดผดผื่นคัน

ราก ผันทาแก้พิษงู ตะขาบ และแมงป่อง